

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ВТОР ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ А.А. и ДРУГИ против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

(Апликации бр. 55798/16 и 4 други)

ПРЕСУДА

чл. 4 од Протокол број 4 • Забрана за колективно протерување на странци
• Недостиг од индивидуални одлуки за протерување на мигранти кои пристигнуваат во големи групи каде ефикасните и легални процедури за влез се заобиколени без убедливи причини

чл. 13 (+ чл. 4 од Протокол број 4) • Ефикасен правен лек • Отуство на можност апликантите правно да го оспорат протерувањето поради нивното сопствено незаконско однесување

СТРАЗБУР

5 април 2022

КОНЕЧНА

5 јули 2022

Оваа пресуда стана конечна согласно член 44 став 2 од Конвенцијата. Може да подлежи на уредувачка ревизија.

Во случајот А.А. и другите против Северна Македонија,

Европскиот суд за човекови права (Втора секција), заседавајќи во судски совет составен од:

Jon Fridrik Kjølbrot, Претседател,

Carlo Ranzoni,

Egidijus Kūris,

Branko Lubarda,

Jovan Ilievski,

Saadet Yüksel,

Diana Sârcu, судии,

и *Hasan Bakırcı*, Заменик секретар на одделот,

Земајќи ги предвид:

апликациите (бр. 55798/16 и четири други) против Република Северна Македонија поднесени пред Судот според член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи („Конвенцијата“) од страна на пет државјани на Сирија, двајца државјани на Ирак и еден државјанин на Авганистан („апликантите“) на различните датуми наведени во приложената табела;

одлуката да се извести Владата на Северна Македонија („Владата“) за жалбените наводи во врска со нивното колективно враќање од територијата на тужената држава назад во Грција и наводниот недостиг од ефикасен домашен правен лек за тоа;

одлуката да не се објават имињата на апликантите;

произнесувањата поднесени од страна на тужената Влада и произнесувањата поднесени од страна на апликантите како одговор;

коментарите поднесени од страна на Македонското здружение на млади правници на кое му беше дозволено вмешување од страна на Претседателот на одделот;

Расправајќи на нејавна седница на 15 март 2022 година,

Ја донесе следнава пресуда, која беше усвоена на истиот датум:

ВОВЕД

1. Случајот се однесува на жалбените наводи на апликантите, според член 4 од Протоколот бр. 4 од Конвенцијата и член 13 од Конвенцијата, во врска со нивното колективно враќање назад во Грција по нелегалното преминување на територијата на Северна Македонија во март 2016 година, како и наводното немање ефикасен домашен правен лек во врска со тоа.

ФАКТИ

2. Листата на апликанти е дадена во прилог.
3. Владата е застапувана од нејзиниот Агент, г-а Д. Цонова.

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

4. Фактите на случајот, поднесени од двете страни, може да се резимираат на следниов начин.

A. Претходни информации

5. Во текот на 2014 година имаше значаен пораст на бројот на мигранти, вклучително и од Авганистан, Ирак и Сирија, кои пробуваа да стигнат до разни земји од Европската Унија. Една од користените рути беше таканаречената „Балканска рута“, која вклучуваше патување од Турција преку Грција до тогашната поранешна Југословенска Република Македонија¹ и потоа низ Србија до Европската Унија. Како одговор на приливот на мигранти, земјите долж рутата одбраа т.н. пристап без проверка и претежно им дозволуваа на мигрантите да поминуваат. Во втората половина на 2015 година, континуираните и одржувани неправилни протоци на мигранти веќе почнаа да предизвикуваат загриженост, поттикнувајќи ја Европската Унија („ЕУ“) да преземе мерки околу ситуацијата.

6. На 7 март 2016 година, по неколку средби и разговори на ниво на ЕУ кои ги вклучуваа и земјите долж рутата, претседателите на Владите и земјите на ЕУ изјавија, *inter alia*, дека се става крај на нерегулираниот проток на мигранти долж Балканската рута.

7. На 8 март 2016 година стапи во сила одлука да не се дозволува влез и контролиран транзит на мигранти низ тужената држава кои сакаат да продолжат кон западноевропските земји, кои ниту ги исполнуваат критериумите за влез, ниту бараат азил во Северна Македонија.

B. Апликација бр. 55798/16

8. Апликантите се сириско семејство од Алепо. Тие ја напуштиле Сирија на крајот на 2015 година, а на 24 февруари 2016 година пристигнале во Идомени, Грција, град кој се наоѓа на граница со тужената држава, каде што бил поставен камп за бегалци. Тие наведоа дека на 14 март 2016 г. се придружиле кон голема

---

¹ За полесна читливост, сите повикувања на Поранешната Југословенска Република Македонија и на Република Северна Македонија ќе бидат на Северна Македонија.

група на бегалци (околу 1.500) во она што понатаму станало познато како „Марш на надежта“, ја преминале границата пешачејќи преку река (Сува Река) и влегле на македонска територија. По кратко пешачење, стасале до точка каде стотици бегалци (најмалку 500) наводно биле опкружени од воен персонал на Северна Македонија. Имало и чешки и српски војници. Тие преноќиле на отворено. Апликантите наведоа дека во 5 часот наредното утро, македонските војници им се заканиле со насилство на бегалците, вклучително и на апликантите доколку не се вратат назад во Грција. Апликантите пешачеле три или четири часа и стасале назад во Идомени, Грција.

В. Апликации бр. 55808/16, 55817/16, 55820/16 и 55823/16

9. Апликантите се државјани на Авганистан, Ирак и Сирија. Тие ги опишаа своите лични околности вклучувајќи ги и тие поради кои ги напуштиле родните земји. Апликантите наведоа дека на 14 март 2016 година го напуштиле кампот во Идомени, се придружиле кон „Маршот на надежта“, ја преминале реката (Сува Река) и влегле на територијата на тужената држава. Апликантот од апликацијата бр. 55817/16, кој користи инвалидска количка, се возел сам каде што можел и се потпираше на другите да го пренесуваат преку калливото или каменесто земјиште, како и преку реката. Во Моин, мало село во тужената држава, апликантите биле пресретнати и обиколени од војници на Северна Македонија, кои им кажале на собраните дека доколку не ги исклучат телефоните и камерите, тие ќе им бидат одземени. Потоа војниците се поделиле и лишиле од слобода активисти, новинари и волонтери (кои ги придружувале бегалците на маршот) со што било спречено документирање на дејствијата на службениците. Војниците наводно им наредиле на апликантите да се качат во воените камиони и ги однеле назад до грчката граница. Некои од апликантите навеле дека полициски службеници од тужената држава чувале стража на граничната ограда. Други навеле дека војниците застанале во два реда и им наредиле на бегалците да трчаат помеѓу нив. Војниците наводно користеле стапови за да ги тепаат бегалците додека трчале кон оградата. На апликантите им било наредено да ја преминат оградата кон грчката страна од границата. Тие преминале низ дупка во оградата или исползеле под неа. Кратко потоа се вратиле во кампот во Идомени, Грција.

Г. Други значајни факти

1. Други значајни факти поврзани со горенаведените настани

10. Апликантите доставија видео снимки од делови од маршот посочувајќи се себеси на видео записите. Апликантите од апликациите бр. 55798/16 и 55808/16

обезбедија и копии од нивните лични документи за полесно да бидат идентификувани.

11. Еден од волонтерите во кампот во Идомени, А.Р.М., ги придружувал мигрантите за време на маршот. Таа тврдеше дека македонските војници викале по претставниците на медиумите да ги исклучат камерите или во спротивно ќе им бидат одземени. Таа понатаму изјави дека војниците продолжиле да ги држат на нишан, и дека, кога стасале до границата (таа се сокрила помеѓу мигрантите), војниците застанале во два реда, ги натерале мигрантите да се наредат, викајќи по нив да се движат побрзо, и ги воделе помеѓу оградите додека не нашле дупка во нив. Мигрантите биле натерани да ползат низ дупката и под оградата назад во Грција.

12. Странските новинари, волонтерите и останатите кои не биле мигранти, а го придружувале маршот биле одвоени од мигрантите, биле легитимирани, казнети, протерани и добиле шестмесечни забрани за влез во Северна Македонија. Двајца странски новинари потврдија дека им биле конфискувани камерите.

13. На 15 март 2016 година, Министерството за внатрешни работи на Северна Македонија ја известило јавноста дека имало обид за нелегален влез на мигранти во близина на селото Моин. Министерството потврдило дека околу 1.500 мигранти противзаконски ја преминале границата на државата со Грција и дека на границата била пресретната уште една група од околу 600 луѓе кои имале намера противзаконски да преминат. Со нив имало и седумдесет и два странски новинари, кои биле обезбедени и им биле изработени наредби за напуштање на државата, по што тие се вратиле во Грција. Мигрантите кои противзаконски преминале исто така биле вратени назад.

2. Други релевантни факти

14. Во Северна Македонија има деветнаесет гранични премини и два аеродроми. Најфреквентните гранични премини се Богородица на југ, на границата со Грција и близу до Идомени и Табановце на север, на границата со Србија.

15. Пешачката раздалеченост помеѓу Идомени и граничниот премин Богородица изнесува околу 7,6 километри. Пешачењето помеѓу нив би траело околу еден час и триесет минути.

16. На 19 август 2015 година, поради зголемениот прилив на мигранти/бегалци, Владата на Северна Македонија прогласила кризна состојба на дел од нејзината територија, поточно на територијата на Гевгелија (граничен премин Богородица) и Куманово (граничен премин Табановце). Парламентот подоцна ја продолжил кризната состојба до 15 јуни 2016 година, а потоа и до 30 јуни 2017 година.

17. Во извештај од Канцеларијата на Високиот комесаријат за бегалци на Обединетите нации (УНХЦР), објавен во август 2015 година, биле посочени голем

број компликации во примената на релевантното законодавство во Северна Македонија, како што бил ограничениот капацитет на граничните службеници за идентификација на поединците со потреба од меѓународна заштита, вклучувајќи ги и оние кои бараат азил, како и недостиг од преведувачи. Помеѓу 18 јуни 2015 година и крајот на јули 2015 година, властите регистрирале 18.750 лица кои изразиле намера да бараат азил во земјата, со стабилен тренд од околу 1.000 новодојдени секој ден. Сепак, во извештајот е забележано дека над 90 проценти од оние кои аплицирале за азил ја напуштиле државата пред интервјуата да се одржат.

18. Во извештај на Human Rights Watch, објавен во септември 2015 година, е посочено дека малку баратели на азил одбираат да аплицираат за азил во Северна Македонија и дека оние кои го сториле тоа често ја напуштале државата пред да се донесе одлука по нивното барање.

19. На 3 декември 2015 година, весникот *Вечер* објавил дека во претходните 24 часа, во центарот на граничниот премин Богородица биле издадени 2.797 потврди за искажана намера со барање за признавање право на азил на странски државјани, бегалци и мигранти. Така вкупната бројка на издадени потврди била 300.420 - 177.130 на граѓани на Сирија, 72.752 на граѓани на Авганистан и 29.100 на граѓани на Ирак.

20. Центарот за управување со кризи (ЦУК) објавил извештај за периодот од 19 август до 31 декември 2015 година. Во извештајот е прецизирано дека во извештајниот период, околу 640.000 мигранти/бегалци влегле на територијата на Северна Македонија. Понатаму, во извештајот е забележано дека помеѓу 19 јуни и 31 декември 2015 година, потврди за искажана намера за поднесување на барање за признавање право на азил им биле издадени на вкупно 388.233 странски државјани - 216.157 Сиријци, 95.691 Авганистанци и 54.944 Ирачани (и остатокот на разни други националности). Во истиот период, Одделението за азил на Министерството за внатрешни работи примило осумдесет и шест барања за азил (педесет и шест од Сиријци, тринаесет од Авганистанци и три од Ирачани).

21. Во извештајот на ЦУК е прецизирано дека разликата помеѓу бројот на мигранти/бегалци кои влегле во државата и бројот на оние на кои им биле издадени потврди се должела на големиот пораст на мигранти/бегалци во неколку прилики, кога повеќе од 10.000 луѓе дневно влегувале од Грција и на неможнота на Министерството за внатрешни работи да ги регистрира сите тие луѓе поради ограниченото време во кое треба да им се обезбеди патот до северната граница.

22. Во извештајот исто така е напоменато, *inter alia*, дека бил поставен и бил оперативе приемен и транзитен центар за бегалци/мигранти во Гевгелија (градот најблизу до граничниот премин Богородица) и дека била организирана железничка линија за транспорт на мигрантите/бегалците од овој центар до северниот премин Табановце. Исто така е наведено дека за време на кризната состојба, тимови на Црвениот крст и други домашни и меѓународни хуманитарни и невладини

организации биле присутни во Центарот и активно учествувале во делењето хуманитарна помош и обезбедувањето основни медицински услуги.

23. Во извештај на Министерството за внатрешни работи е посочено дека помеѓу 1 јануари и 14 март 2016 година, на додатни 89.628 мигранти им биле издадени потврди за искажана намера со барање за признавање право на азил - 44.634 од нив Сиријци, 26.546 Авганистанци и 18.337 Ирачани. Во извештајот е посочено дека на 14 март 2016 година не била издадена ниту една потврда и не била поднесено ниту едно барање за азил.

24. Во периодот помеѓу 1 јануари и 17 март 2016 година, биле поднесени 283 барања за азил, во име на 314 лица.

25. На 15 март 2016 г., Еврокомесарот за миграција и внатрешни работи ја нарекол ситуацијата во Идомени „трагедија која не смее да се повтори“. Во април 2016 година, *Amnesty International* ги опишале условите во кампот во Идомени како „бедни“ и „запрепастувачки“, бидејќи луѓето биле оставени да спијат без засолништа, изложени на лоши временски услови и без доволно санитарни објекти. Во мај 2016 година, УНХЦР ги опишале условите како „мизерни“.

26. Во март 2016 година, Европскиот совет за бегалци и лица во егзил (*ECRE*) и Меѓународната комисија на правници (*ICJ*), во извештај до Комитетот на министри при Советот на Европа, заклучиле дека постојните пречки во пристапот до процедурата за добивање азил во Грција ги изложила оние кои барале азил на сериозен ризик од депортација, без индивидуална проценка на ризикот тие да бидат испратени во земја каде има сериозна основа да се верува дека ќе бидат изложени на третман спротивен на членовите 2, 3, 5 или 6 од Конвенцијата.

27. Хелсиншкиот комитет за човекови права во Скопје објавил информации дека помеѓу 8 и 20 март 2016 година, не била издадена ниту една потврда за искажана намера за поднесување на барање за признавање право на азил и дека помеѓу 21 и 27 март 2016 година, не бил регистриран ниту еден бегалец. Во интерно оперативно известување на УНХЦР за напредокот во периодот помеѓу 4 и 31 март 2016 година, е посочено дека, според Министерството за внатрешни работи, 979 бегалци и мигранти ја преминале границата кон Северна Македонија во извештајниот периодот, а последните пристигнувања биле на 7 март 2016 година.

28. Помеѓу 4 и 17 април 2016 година, биле спречени вкупно 1449 незаконски преминувања на границата на југот на Северна Македонија.

29. Помеѓу 9 март и 31 декември 2016 година, 477 лица побарале азил, од кои 152 биле сириски државјани, 126 Авганистанци и 60 Ирачани. Во 2016 година, азил им бил одобрен на пет лица, на едно лице му бил доделен статус на бегалец, единаесет барања за азил биле одбиени, а постапките за 460 други случаи биле запрени бидејќи лицата кои ги поднеле барањата ги напуштиле местата во кои престојувале и не се појавиле на интервјуата.

РЕЛЕВАНТНА ПРАВНА РАМКА

I. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО

A. Устав

30. Во член 29 од Уставот (*Устав*, „Службен весник“ бр. 52/1991, 1/1992, 31/1998, 91/2001, 84/2003, 107/2005 и 3/2009) им се гарантира правото на азил на странците и лицата без државјанство прогонети заради нивното демократско политичко уверување и дејствување.

B. Закон за азил и привремена заштита

31. Во Законот за азил и привремена заштита („Законот за азил“, *Закон за азил и привремена заштита*; објавен во „Службен весник“ бр. 49/2003, 66/2007, 142/2008, 146/2009, 166/2012, 101/2015, 152/2015, 55/2016 и 71/2016) се утврдени, *inter alia*, условите и постапката за одобрување и одземање на азил за странци и лица без државјанство, како и правата и обврските на барателите на азил. Законските измени стапија во сила на 18 јуни 2015 година. Нивната примена започна следниот ден.

32. Членот 7 предвидува дека барателот на азил, лице со статус на бегалец и лице со супсидијарна заштита не може да биде протерано или на било каков начин со сила да се врати на границите на државата во која неговиот живот или слобода би биле во опасност поради неговата раса, вера, националност, припадност на одредена социјална група или политичко уверување или каде што би бил подложен на мачење, нечовечно или понижувачко постапување или казнување.

33. Во членот 12 се одредува дека Министерството за внатрешни работи, преку организациона единица надлежна за азил („Сектор за азил“) треба да ја спроведе постапката за признавање на правото на азил и да донесе првостепенa одлука. Во став 2 од истиот член е утврдено дека против првостепената одлука може да се поведе управен спор пред надлежниот суд.

34. Во членот 14 е утврдено дека барателите на азил имаат право на правна помош и објаснување во врска со условите и постапката за признавање на правото на азил, како и право на бесплатна правна помош во сите фази на постапката, согласно со прописите за бесплатна правна помош.

35. Во членот 16 (1) е утврдено дека странски државјани на граничните премини или на македонска територија можат усно или писмено да искажат намера за поднесување на барање за признавање право на азил пред полициски службеник на Министерството за внатрешни работи. Според членот 16 (2), полицискиот

службеник во рок од 72 часа ги прибележува личните податоци на странецот кој искажал намера, му издава примерок од потврдата за искажаната намера и го упатува лицето во рок од 72 часа да поднесе барање за признавање право на азил пред овластеното службено лице во просториите на Секторот за азил кои се наоѓаат во Прифатниот центар за баратели на азил. Доколку странецот не постапи во согласност со оваа постапка, тој/таа ќе биде процесираан според прописите за странски државјани.

36. Во членот 16-а е утврдено дека барателот на право на азил може да поднесе барање за признавање на правото на азил пред полицијата на граничниот премин, во најблиската полициска станица или во просториите на Секторот за азил во Прифатниот центар за баратели на азил. Доколку барањето е поднесено пред полицијата на граничниот премин или во најблиската полициска станица, полицискиот службеник го спроведува барателот на право на азил до Прифатниот центар за баратели на азил. Барател на право на азил кој престојува на македонска територија мора да поднесе барање за признавање право на азил до Секторот за азил. Во случаите од семејно обединување, барањето може да се поднесе до дипломатско-конзуларното претставништво на Северна Македонија во странство.

37. Во членот 17 е утврдено дека барател на право на азил кој бесправно влегол или бесправно престојува на македонска територија, а директно доаѓа од држави каде неговиот живот или слобода биле во опасност, нема да се казни ако, веднаш побара признавање право на азил до Секторот за азил или се пријави во најблиската полициска станица и го изложи барањето за признавање право на азил, како и оправданите причини за своето бесправно влегување или престој. Во тој случај, полицијата веднаш го спроведува лицето до Секторот за азил.

В. Закон за странци

38. Во членот 3 од Законот за странци (*Закон за странци*; Службен весник бр. 35/2006) е утврдено, *inter alia*, дека одредбите на овој закон се однесуваат на сите странци, освен на странци кои бараат заштита согласно со Законот за азил и привремена заштита, освен ако во Законот за странци не е поинаку определено.

39. Во членот 9 е утврдено дека странец може да влезе во државата и да ја напушти нејзината територија само на определени гранични премини, во време и на начин во согласност со намената на граничниот премин.

40. Во членот 21 се прецизира дека влезот на странците во државата ќе се смета за недозволен, *inter alia*, ако тој/таа ја премине или се обиде да ја премине државната граница надвор од местото, времето или начинот определени за преминување на државната граница, или пак, доколку тој/таа ги избегне или се обиде да ја избегне граничната контрола.

41. Во членот 23 се утврдува кога на странец може да му биде одбиен влез во Северна Македонија. Ова вклучува неисполнување на условите за влез во државата утврдени во Законот за странци или намера да помине преку територијата на државата, а не ги исполнува условите за влез во трета држава или кога постојат основи за сомневање дека нема да престојува во Северна Македонија за наведената цел.

42. Во членот 25 е утврдено дека на странец не може да му биде одбиен влез врз основа на член 23 од Законот доколку, *inter alia*, тој/таа искажува намера да поднесе барање за признавање на право на азил во Северна Македонија или доколку веќе има поднесено такво барање.

43. Во членовите 101-113 се утврдени деталите околу протерувањето и депортацијата. Особено, членот 101 гласи дека странец може да биде протеран од државата доколку, *inter alia*, тој незаконито престојува во Северна Македонија. Оваа одредба сепак нема да се применува на странец кој бара заштита од државата согласно Законот за азил и привремена заштита. Во членот 103 се одредува дека Министерството за внатрешни работи е одговорно за издавање на соодветните одлуки. Со решението се определува и рокот во кој странецот е должен да ја напушти територијата на државата, а исто така со решението странецот се известува дека ако доброволно не ја напушти територијата во определениот рок тј/таа присилно ќе биде отстранет. Странец има право на жалба пред релевантната комисија во рок од осум дена од датумот на кој тој/таа го примил/а решението. Согласно Законот за управните спорови, управен спор против решението од Комисијата може да се поведе пред надлежен суд. Во член 107 се одредува дека странец не смее да биде присилно отстранет во држава во која неговиот/нејзиниот живот или слобода би бил во опасност поради раса, вера, националност, припадност на социјална група или политичко уверување или каде што тој/таа би бил подложен на мачење, нечовечко или понижувачко постапување или казнување.

44. Во членот 153 се одредува дека странец ќе биде казнет доколку тој/таа недоволно влезе во Северна Македонија или незаконито престојува на нејзина територија. За овие прекршоци, странец може да биде протеран од земјата.

Г. Закон за гранична контрола

45. Во членот 9 од Законот за гранична контрола (*Закон за гранична контрола*, Службен весник бр. 171/2010, 41/2014, 148/2015, 55/2016 и 64/2018) е утврдено дека државната граница смее да се преминува само на гранични премини, во рамките на нивното работно време.

46. Во членот 53 е утврдено дека полицијата ќе преземе мерки и активности на целата македонска територија со цел, *inter alia*, за откривање и сузбивање на

илегалната миграција, незаконско преминување на државната граница, како и спречување на прекуграничниот криминал.

II. РЕЛЕВАНТНА МЕЃУНАРОДНА ДОКУМЕНТАЦИЈА

47. Согледувањата на УНХЦР во врска со состојбата со барателите на азил и бегалците во Северна Македонија, објавени во август 2015 година, забележуваат дека бил постигнат значаен напредок во усогласувањето на националната законодавна рамка со меѓународните стандарди за азил, но дека сè уште постојат значајни пропусти во нејзината примена. Постоела, *inter alia*, загриженост околу пристапот до територијата и до постапката за азил, вклучувајќи ја обработката на барањата; квалитетот на ослучувањето останал несоодветен, имало недостиг од ефикасни правни лекови и не секогаш бил загарантиран пристапот до информации и превод. Заклучокот бил дека државата сè уште не ги имала исполнето меѓународните стандарди за заштита на бегалците и не се квалификувала како безбедна трета земја.

48. На 10 и 11 март 2016 година, Специјалниот претставник на Генералниот секретар на Советот на Европа за миграција и бегалци, амбасадорот Томаш Бочек, бил на мисија за осознавање на фактичката состојба во тужената држава. *Inter alia*, тој посетил два кампа, за кои известил дека се соочил со драстично различни ситуации. Едниот камп во близина на границата со Грција (Гевгелија) бил речиси празен, додека другиот камп, во близина на српската граница (Табановце) бил сериозно преполнет. Во овие кампови живееле луѓе кои транзитирале низ државата кога се затворила балканската рута. Многу малку од нив сакале таму да аплицираат за азил. Тој исто така известил дека во тоа време границата со Грција била обезбедена од полициски службеници од тужената држава и од други земји членки на Советот на Европа. Бегалци и мигранти од другата страна на границата прилично редовно се обидуваале да влезат на македонска територија и имало повеќе извештаи за нивно потиснување назад, дури и наводи за малтретирање од страна на граничните стражари.

49. За други релевантни меѓународни документи, види *N.D. and N.T. v. Spain* ([Голем судски совет], бр. 8675/15 и 8697/15, §§ 53, 59-67, 13 февруари 2020).

ПРАВО

I. СПОЈУВАЊЕ НА АПЛИКАЦИИТЕ

50. Земајќи ја предвид сличноста на предметот на апликациите, Судот смета дека е соодветно да ги разгледува сите заедно во една пресуда.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 4 ОД ПРОТОКОЛОТ БР. 4 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

51. Апликантите изнесоа жалбени наводи дека нивната брза депортација од страна на властите на тужената држава претставувала колективно протерување, повредувајќи ги нивните права од членот 4 од Протоколот бр. 4 кон Конвенцијата. Релевантниот член гласи вака:

Член 4 од Протокол број 4

„Забрането е колективно протерување на странци“

A. Претходни прашања

1. Учество на апликантите во спорните настани

52. Владата трврдеше дека апликантите не успеале да обезбедат убедливи *prima facie* докази дека биле дел од релевантните групи и дека биле предмет на протерување. Приложените видеозаписи биле со низок квалитет и преку нив не можеле да се препознаат луѓето во толпата, а некои од апликантите не поднеле никакви документи за нивна лична идентификација. Односно, дури и да биле спроведени интервјуата, не би можел со сигурност да се одреди идентитетот на секој од нив посебно.

53. Апликантите ги оспорија приговорите на Владата. Тие особено аргументираа дека немале документи за да го докажат своето присуство токму поради тоа што Владата на тужената држава не успеала да им издаде документи.

54. Судот воочува значајни разлики во изјавите за фактичката состојба на странките во постапката. Според судската практика на Судот, распределбата на товарот на докажување и нивото на убедливост потребен за да се дојде до конкретен заклучок се суштински поврзани со специфичноста на фактите, природата на наводите и засегнатото право од Конвенцијата (види, меѓу другите, *El-Masri v. the former Yugoslav Republic of Macedonia* [Голем судски совет], бр. 39630/09, § 151, ЕСЧП 2012). Во овој контекст мора да се има на ум дека отсуството на легитимирање и индивидуален третман од страна на властите на тужената држава во секој посебен случај, што придонело кон тешкотиите кои апликантите ги искусиле при собирањето докази за нивната вклученост во предметните настани, се наоѓа во самата срж на жалбените наводи од апликантите. Според ова, Судот ќе проба да утврди дали апликантите обезбедиле *prima facie* доказ кој ја поддржува нивната верзија на настаните. Доколку е така, товарот на доказ ќе се префрли на Владата (*ibid.*, § 152; види исто така *Baka v. Hungary* [Голем судски совет], бр. 20261/12, § 149, 23 јуни 2016).

55. Судот забележува дека апликантите дале кохерентен приказ на нивните индивидуални околности, земјите на потекло, тешкотиите кои ги довеле до Грција и нивното учество, заедно со други мигранти, во маршот и илегалното преминување на копнената граница помеѓу Грција и Северна Македонија на 14 март 2016 година (види параграфи 8 и 9 погоре), кое било веднаш пресретнато од полицискиот и воениот персонал на тужената држава. За да ги поткрепат своите изјави, апликантите обезбедиле видео-снимки кои ги покажуваат мигрантите како маршираат како во нивниот опис, и во кои тврдат дека се препознаваат себеси. Судот понатаму забележува дека Владата не го негирала колективното протерување на 14 и 15 март 2016 година, туку сосема спротивното (види параграф 13 погоре).

56. Во такви околности и со оглед на заднината на разгледуваниот случај, Судот смета дека апликантите претставиле *prima facie* доказ за нивното учество во маршот и илегалниот влез во тужената држава на 14 март 2016 година, што Владата не успеала убедливо да го оспори. Следствено, Судот го отфрла прелиминарниот приговор на Владата во врска со ова и ќе претпостави дека сведоштвото за настаните на апликантите е вистинито (види, *mutatis mutandis*, *N.D. and N.T.*, цитиран погоре, §§ 85-88, 13 февруари 2020 година).

2. Проблем во врска со надлежноста

57. Владата го оспори аргументот дека била целосно надлежна за случувањата. Прво, не било јасно дали поднесениот видео-запис бил снимен во тужената држава или на друго место, а второ, властите на Северна Македонија не биле единствените вклучени во дејствијата, со оглед на тоа што биле вклучени полициски сили од други земји. Владата изјави дека масовниот прилив на мигранти, кои поминувале низ тужената држава на пат кон Европската Унија, создал сериозен предизвик за граничните власти на државата, за што им била потребна помош од други земји. Владата тврдеше дека насилни и противзаконски дејствија сторени од страна на мигранти не треба да бидат доволни *per se* за да се воспостави обврска на државата за обезбедување на наводното процедурално право на секој еден член од групата кој противзаконски дејствувал, на индивидуално разгледување на неговиот случај. Да се тврди дека илегалниот и насилен обид на 14 март 2016 година да ја преминат границата на државата, автоматски создава обврска за државата да обезбеди наводни процедурални права на индивидуално разгледување на случајот на секој илегален мигрант е еднакво на *de facto* величење на нелегалното однесување на мигрантите и индиректно ги наградува оние кои манипулирале и поттикнувале такви противзаконски масовни приливи.

58. Апликантите ги оспорија приговорите на Владата.

59. Релевантните принципи во врска со ова се воспоставени во *N.D. and N.T.* (цитиран погоре, §§ 102-03). Особено, јурисдикциската надлежност на државата

според член 1 е главно територијална. Се претпоставува дека таа нормално се применува на целата територија на државата. Таа претпоставка може да се ограничи само во исклучителни случаи, каде што државата е спречена да го спроведе својот авторитет во дел од својата територија (*ibid.*, § 103).

60. Бидејќи се претпоставува дека државата ја спроведува својата надлежност врз целата нејзина територија, прашањето кое мора да се разгледа е дали тужената држава може, со тоа што ќе се повика на исклучителни околности, како што сторила, да го измени или намали опсегот на својата надлежност во делот од својата територија каде што се одвивале настаните во прашање.

61. Во врска со тоа, Судот првенствено констатира дека неговата судска практика ја исклучува можноста за територијални исклучоци (види *Matthews v. the United Kingdom* [Голем судски совет], бр. 24833/94, § 29, ЕСЧП 1999-I, и *Assanidze v. Georgia* [Голем судски совет], бр. 71503/01, § 140, ЕСЧП 2004-II), освен во случајот наведен во член 56 став 1 од Конвенцијата (зависни територии), што не е применливо во овој случај.

62. Во конкретниот случај, Владата се повика на тешкотиите во справувањето со илегалните миграции низ тужената држава. Но таа не тврдеше дека ваквата ситуација ја спречила да ја спроведува својата на надлежност во полн капацитет врз конкретниот дел од домашната територија. Иако Владата го спомна учеството на полициски службеници од други држави, јасно е од околностите на случајот дека тужената држава никогаш не се откажала од својата надлежност на спорната територија во полза на било која друга држава, вклучувајќи ги и оние чии полициски сили дошле да ѝ помогнат на тужената држава. Судот, исто така, забележува дека Министерството за внатрешни работи на Северна Македонија издало соопштение за медиумите во кое потврдило дека две големи групи на илегални мигранти биле вратени во Грција на 15 март 2016 година (види параграф 13 погоре), со тоа преземајќи ја одговорност за таквото дејствување, што го прави ирелевантно прашањето за тоа каде точно бил снимен видеозаписот.

63. Според ова, Судот не може да увиди никаква „ограничувачка *de facto* ситуација“ ниту „објективни факти“ кои би можеле да го ограничат ефективното спроведување на надлежноста на тужената држава врз нејзината територија во оваа конкретна област и кои следствено би можеле да ја побијат „презумпцијата на надлежност“ во однос на апликантите (види *Ilaşcu and Others v. Moldova and Russia* [Голем судски совет], бр. 48787/99, §§ 313 и 333, ЕСЧП 2004-VII). Понатаму, Судот претходно има заземено став дека посебната природа на миграцискиот контекст не може да оправда област вон законот каде што поединците не ги покрива ниту еден правосуден систем кој може да им обезбеди уживање на правата и гаранциите кои им се загарантирани со Конвенцијата и кои државите се залагаат да им ги обезбедат на сите во рамките на нивната надлежност (види, *mutatis mutandis*, *Hirsi Jamaa and Others v. Italy* [Голем судски совет], бр. 27765/09, § 178, ЕСЧП 2012). Како уставен

инструмент на европскиот јавен ред (види *Loizidou v. Turkey* (прелиминарни приговори), 23 март 1995, § 75, серија А бр. 310, и *Al-Skeini and Others v. the United Kingdom* [Голем судски совет], бр. 55721/07, § 141, ЕСЧП 2011), Конвенцијата не може да биде селективно ограничена на само некои делови од територијата на една држава преку вештачко намалување на опсегот на нејзината територијална надлежност. Да се заклучи поинаку би било еднакво на поништување на значењето на идејата за ефективна заштита на човековите права на која се заснова целата Конвенција (види *Assanidze*, цитиран горе, § 142).

64. Според ова, настаните за кои се врзуваат наводните повреди спаѓаат под надлежноста на тужената држава во рамки на значењето на членот 1 од Конвенцијата. Последователно, Судот го отфрла приговорот на Владата во врска со ова прашање (види, *mutatis mutandis, N.D. and N.T.*, цитиран погоре, §§ 105-111, 13 февруари 2020).

Б. Допуштеност

1. Наводно губење на статусот на жртва на апликантите

65. Владата тврдеше дека, дури и доколку се претпостави дека лицата посочени на видео записите навистина биле апликантите, тие го изгубиле статусот на жртва бидејќи во времето кога ги поднеле апликациите сите живееле во различни безбедни земји на ЕУ.

66. Апликантите тврдеа дека го задржале статусот на жртви бидејќи повредата никогаш не била признаена, ниту пак добиле било каков надоместок. Во било кој случај, фактот што тие понатаму стигнале до земјите од ЕУ не бил релевантен за предметните жалбени наводи.

67. Во случаи на наводно протерување како во конкретниот случај, Судот веќе зазел став дека не може да ги земе предвид случувањата кои следеле по засебните преминувања на границата (види *N.D. and N.T.*, цитиран горе, § 114). Последователно на ова, тој го отфрли приговорот на Владата по ова прашање.

2. Исцрпување на домашните правни лекови

68. Владата тврдеше дека апликантите не ги исцрпиле сите ефикасни домашни правни лекови. Со оглед дека сите се наоѓале во земји на ЕУ, немало правни, ниту фактички пречки за да тие ја покренат соодветната постапка пред државните судови на тужената држава. Тие можеле: (а) да поднесат кривична тужба против лицата кои ја обезбедувале границата, кои наводно биле вклучени во нивното протерување; (б) да побараат надомест на штетата предизвикана од наводното противзаконско однесување, вклучително и од Министерството за внатрешни работи, како правно

лице кое сноси одговорност за штетата предизвикана од неговите органи, меѓу кои е вклучена и Граничната полиција; (в) самите да поведат кривична постапка за принуда, и сите овие постапки апликантите сè уште можеле да ги поведат во времето кога Владата ги поднела своите опсервации.

69. Апликантите тврдеа дека Владата не успеала да ги прикаже постоењето, ефикасноста и достапноста на понудените правни лекови. Во секој случај, ниеден од нив не делувало дека е поврзан со наводната повреда на која се однесуваат жалбените наводи, односно противзаконитоста на депортацијата и нејзината брзина и колективност, воопшто.

70. Судот констатира дека Владата ги набројала разните постапки кои таа тврдеше дека им биле достапни на апликантите откако биле протерани од територијата на тужената држава. Во контекст на жалбените наводи на апликантите дека тие биле подложени на колективно протерување, постапките кои ги предлага Владата не може да се сметаат како ефикасен правен лек во врска со наводната повреда. Според тоа, мора да биде отфрлен и приговорот на Владата во врска со неискористувањето на правните лекови.

3. Рок од шест месеци

71. Владата тврдеше дека апликациите биле поднесени надвор од временското ограничување од шест месеци, бидејќи настаните во прашање се случиле на 14 март 2016 година, а печатите на Судот на формуларите за апликација биле од 16 до 19 септември 2016 година.

72. Апликантите го оспорија аргументот на Владата.

73. Судот забележува дека датумот на поднесување на апликацијата е датумот на поштенскиот печат кога апликантот го испратил уредно пополнетиот формулар за апликација до Судот (Правило 47 став 6 (а) од Правилникот на Судот; види исто така *Vasiliauskas v. Lithuania* [Голем судски совет], бр. 35343/05, §§ 115-17, ЕСЧП 2015, и *Brežec v. Croatia*, бр. 7177/10, § 29, 18 јули 2013 година). Во сегашниот случај, сите апликации биле испратени на 12 септември 2016 година, и со тоа во рамки на предвидените шест месеци. Во оваа смисла, приговорот на Владата по ова прашање, исто така, мора да биде отфрлен.

4. Применливост на член 4 од Протоколот бр. 4

(а) Поднесоци на страните

(i) Владата

74. Владата тврдеше дека член 4 од Протоколот бр. 4 не бил применлив бидејќи во случајот не станувало збор за колективно протерување, туку спречување на

илегално/противправно влегување во државата. Службениците во ситуацијата имале должност да ја заштитат границата од противправни преминувања и да го сочуваат територијалниот интегритет. Бројот на противправни преминувања продолжил да расте во 2014 година, достигнувајќи загрижувачки пропорции до крајот на 2015 година, на некои денови со по 10.000 лица. Доколку се воздржеле од примена на мерките чија цел е спречување на илегалните преминувања, со тоа загрозувајќи ги сопствените и регионалните политики на управување со границите, односно сочувување на територијалниот интегритет, тоа во пракса би охрабрило уште поголем противзаконски масовен прилив во критично време.

75. Откако Европската Унија решила да преземе мерки за справување со ситуацијата, тужената држава исто така презела чекори за усогласување на политиките и спречување на бранови нелегални мигранти. Преземените мерки биле во рамки на државното законодавство и меѓународните стандарди и биле насочени кон осигурување на ефикасноста на надзорот и контролата на границите.

(ii) Апликантите

76. Апликантите тврдеа дека нивното враќање во Грција претставувало колективно протерување кое се дефинира со недостаток на индивидуална основа за тоа протерување, туку било врз основа на особините на групата.

(б) Проценка на судот

77. Со цел да утврди дали е применлив членот 4 од Протоколот бр. 4, Судот најпрво мора да утврди дали апликантите биле изложени на „протерување“ во рамки на значењето на таа одредба.

78. Релевантните принципи во врска со ова се поставени во *N.D. and N.T.* (цитиран горе, §§ 166-88).

79. Навраќајќи се на конкретниот случај, кај Судот нема сомнеж дека апликантите биле запрени од полицијата и војската на Северна Македонија на македонска територија и соодветно на тоа биле во рамките на нејзина јурисдикција, согласно значењето на членот 1 од Конвенцијата. Судот во врска со ова се повикува на ставовите како одговор на прелиминарниот приговор на Владата во врска со тоа дека таа немала надлежност во конкретниот случај (види параграф 62-64 горе). Овие ставови се засноваат на фактот дека државата не може еднострано да прогласи исклучување од Конвенцијата, или да го измени нејзиниот ефект, за дел од својата територија, дури и од причини кои ги смета за легитимни.

80. Понатаму, неспорно е дека апликантите биле отстранети од македонската територија и (присилно) биле вратени во Грција од страна на членови на полицијата и војската на тужената држава. Според тоа постоело „протерување“ во рамки на значењето на членот 4 од Протоколот бр. 4. Соодветно на тоа, оваа одредба е

применлива во конкретниот случај. Со тоа Судот го отфрла прелиминарниот приговор на Владата по ова прашање.

5. Заклучок на Судот

81. Судот констатира дека овие жалбени наводи не се очигледно неосновани, ниту недопуштени по било која друга основа наведена во член 35 од Конвенцијата. Според тоа, мора да бидат прогласени за допуштени.

В. Основаност

1. Поднесоци на страните

(а) Апликантите

82. Апликантите ги повториле нивните жалбени наводи, вклучувајќи го и тоа дека не им била дадена можност да искажат намера да бараат азил или да се спротивстават на депортацијата, и ги оспорија произнесувањата на Владата. Тие особено ги оспорија коментарите дека им било кажано дека не можат да продолжат подалеку од Северна Македонија и дека, согледувајќи го тоа, тие доброволно се вратиле во Грција. Немало индивидуална проценка на нивните случаи од страна на државните власти, ниту пак им била издадена административна или судска наредба за депортацијата. Ова претставувало колективно протерување, без никаква постапка, ниту правен лек за да се оспори спорната мерка. Карактеризирајќи ги овие депортации како противправен влез во државата кој бил спречен, Владата си дозволила да не ја применува релевантната правна рамка и да го оправда колективното протерување. Правото предвидено во членот 4 од Протоколот бр. 4 се применува без разлика на тоа дали поединецот влегол во државата противзаконски или не.

83. Тие наведоа дека измените на Законот за азил биле во светло на олеснување на транзитот низ тужената држава и по текот на „хуманитарниот коридор“. Овие измени им дозволувале на лицата кои противправно влегле во државата да изразат намера за поднесување на барање за азил или да транзитираат низ територијата. Сепак, во моментот кога апликантите биле на македонска територија, таквиот транзит веќе не билвозможен, а измените во прашање биле сè уште во сила.

84. Релевантното законодавство дозволувало регистрирање на барање за азил на граничниот премин само како алтернатива; барањето можело исто така да се регистрира/поднесе во најблиската полициска станица или во просториите на Одделението за азил, а регистрацијата на таквата намера можела да се направи на граничниот премин или на македонска територија. Во секој случај, можноста да се побара азил на друго место било нерелевантно за прашањето дали тие биле колективно протерани на 14 и 15 март 2016 година. Дополнително, на барателите

на азил ниту можел да им се одбие влезот ниту истите можеле да бидат протерани, а дури и во таков случај за тоа треба да им се издаде писмена одлука, која може во рок од осум дена да биде оспорена, иако самото оспорување не го одлага извршувањето. Всушност, ниту намерата на апликантите ниту можноста да поднесат барање за азил на друго место не биле релевантни за применливоста на член 4 од Протоколот бр. 4 кон Конвенцијата. Конечно, реадмисијата од Северна Македонија во Грција била регулирана со Договорот за реадмисија од 2008 година кој предвидувал писмена постапка за реадмисија, вклучувајќи и индентификација на лицето за кое се врши реадмисија. Иако Владата тврдела дека во конкретниот случај се работи за одбивање на влез, не била испочитувана ниту една од релевантните постапки.

85. Самата тужена држава тврдела дека овие одредби биле наменети за барателите на азил кои биле присутни на граничниот премин или на оние кои веќе се наоѓале на македонска територија откако противправно ја преминале границата (види параграф 102 *in fine* подолу). Релевантното законодавство кое се применувало во времето на случувањата предвидувало можност бегалците и барателите на азил кои противправно влегле на македонска територија да ја пријават својата намера да бараат азил или да го поднесат самото барање за азил во најблиската полициска станица. Тие тврдеа дека тестот на вина за сопственото однесување не можел да се примени во ситуации каде националниот закон ја предвидува можноста бегалците и барателите на азил да бидат на територијата откако противправно ќе влезат на истата. Би било спротивно на принципот на правна сигурност и добра волја тие да се сметаат за „виновни“ за дејствие согласно законот, како во нивниот случај. Владиниот концепт на „меѓугранична зона“ бил правно нејасен и во секој случај, Владата не тврдела дека одредбите во за одбивање на влез и/или протерување биле суспендирани во областа во прашање.

86. Апликантите тврдеа дека немало вистински и ефикасен пристап до законски начин на влегување кој би можеле да го искористат, и дека ова биле било последица која директно и единствено произлегувала од тужената држава и од нејзината одлука активно да ги спречи барателите на азил да пристапат до државните процедури за заштита. Тие тврдеа дека Владата не доставила докази кои го поддржуваат аргументот дека било навистина возможно тие да побараат азил на граничниот премин Богородица во времето на нивната колективна депортација, односно на или околу 14 и 15 март 2016 година. Доказите дека законските начини за влез екстремно ретко или никогаш не се применувале, треба да се силен показател за нивната не достапност во пракса и за тоа дека немало вистинска прилика за апликантите да им пристапат на истите. Во конкретниот случај не биле достапни никакви законски начини за влез, ниту правно, ниту во пракса. Особено, била донесена одлука да се затвори границата на Државата со Грција од 8 март 2016 година, „или поточно да се спречи влезот и/или транзитот на мигранти“ кои не ги

исполнувале критериумите за влез или не барале азил во ... Северна Македонија.”. Иако делува дека ова подразбира дека сè уште било возможно да се побара законски влез и азил на граничниот премин, било јасно од релевантните податоци дека тоа веќе не било возможно. Особено, на секој барател на азил кој би пробал законски да влезе на македонска територија би му била издадена потврда за намера да бара азил на граничниот премин, но релевантните податоци потврдуваат дека такви потврди не биле издадени од 8 март 2016 година па натаму (види параграф 27 погоре), додека помеѓу 1 јануари и 7 март 2016 година биле издадени повеќе од 88.000 потврди.

87. Однесувањето на службениците во таа прилика не било изолиран инцидент. Постоел тренд на брзи противзаконски депортации уште од ноември 2014 година, со изразено зачестување на колективните депортации по 8 март 2016 година. Наспроти тоа, странските новинари биле уредно регистрирани, казнети и добиле наредби за напуштање на државата.

88. Апликантите тврдеа дека наводите на Владата дека тие биле мотивирани од погрешни информации кои се прошириле низ кампот во Идомени биле нерелевантни, бидејќи не биле поврзани со жалбените наводи во прашање. Во врска со ова, Владата не поднела никаков доказ за да го поткрепи своето тврдење, ниту пак можела да ги знае поединечните мотиви на апликантите, со оглед на тоа што ниеден од нив никогаш не бил испрашан или интервјуиран.

89. Апликантите тврдеа дека друг елемент од тестот за вина поради сопственото однесување бил дека тие „употребиле сила“, што подразбира употреба на сила врз друго лице без негова согласност, или со директен телесен удар или употребувајќи оружје и е од карактеристично насилна природа, но дека немало докази за насилство, ниту пак закани за насилство од страна на апликантите или било кој од учесниците на маршот. Според тоа, условите за применливост на тестот на вина поради сопственото однесување на апликантите не биле исполнети.

90. Иако законот ја предвидел можноста за добивање виза на хуманитарна основа, тоа не значело дека таквите визи се достапни за луѓе кои бараат азил во земјата повикана на одговорност. Азил преку дипломатски и конзуларни мисии бил достапен само за спојување на семејства, што не било случај кај апликантите. Дополнително, до 2019 година во Грција немало ниту амбасада ниту конзулати на Северна Македонија, туку само канцеларии за врски.

91. Бегалците во Грција биле подложени на несоодветен прием и услови на сместување. Особено, условите во кампот во Идомени, во кој престојувале апликантите пред да влезат во тужената држава и во кој биле вратени, биле ужасни (види параграф 25 погоре). Апликантите се повикаа на пресудата на Судот во случајот *M.S.S. v. Belgium and Greece* ([Голем судски совет], А.бр. 30696/09, ЕСЧП 2011) и на разни извештаи во врска со грчкиот систем за азил. Незамисливо е дека тужената држава не била свесна за состојбата на барателите на азил во Грција во

тоа време. Сепак, немало никаква проценка на ризикот на кој би биле изложени апликантите во случај на нивно враќањето во Грција. Ризикот по апликантите во целната земја не бил отфрлен во ниеден момент во конкретниот случај и бил реален во времето на нивното протерување. Тие биле протерани и покрај постоењето на фактичка и/или правна позадина според која домашното или меѓународното право би можеле да го оправдаат нивното присуство на македонска територија и би противречеле на нивното протерување.

(б) Владата

92. Владата тврдеше дека ситуацијата на апликантите можела да се припише на вина на апликантите за нивното сопствено однесување, особено нивното некористење на официјалните процедури за влез. Апликантите не биле третирано како да барале меѓународна заштита главно поради нивните сопствени насилни и агресивни обиди да се пробијат низ територијата на тужената држава наместо да пробаат законски да влезат.

93. Владата го изложи бројот на гранични премини и посочи дека Богородица кој се наоѓа близу до кампот во Идомени е еден од двата најфреквентни гранични премини (види параграф 14 погоре). Таа понатаму го прецизираше точниот број на издадени потврди, и вкупно на сите гранични премини, и само на граничниот премин Богородица, како и бројот на барања за азил поднесени помеѓу 19 јуни 2015 година и 14 март 2016 година, вклучувајќи ги и националностите на мигрантите во прашање (види параграф 19-23 погоре). Владата тврдеше, особено, дека повеќе од 300.000 потврди биле издадени на граничниот премин Богородица помеѓу 19 јуни и 31 декември 2015 година. Исто така посочи дека само околу 0.1% од оние кои искажале намера да поднесат барање за азил всушност го направиле тоа.

94. Според ова, апликантите можеле да ја изразат својата намера да побараат азил на било кој граничен премин, како на пример на Богородица, во било кое време пред или по настаните од 14 и 15 март 2016 година, но тие не го сториле тоа и решиле противзаконски да ја преминат границата на државата. Доколку апликантите законски ја преминеле границата, ќе имале можност да ја следат стандардната процедура за добивање азил. Но, областа во која тие се нашле била „меѓугранична“ зона во која било невозможно да се искаже намерата за барање на азил.

95. Владата тврдеше дека домашниот систем за азил бил целосно усогласен со стандардите на ЕУ, и дека на мигрантите и/или апликантите никогаш не им била ускратена можноста законски да ја преминат границата на официјалниот граничен премин и на границата да ја искажат својата намера за поднесување на барање за азил. Дури и по затворањето на Балканската рута, критериумот според одлуката од 8 март 2016 година бил да се примат оние кои поднеле барање за признавање на правото на азил. Но, апликантите не покажале дали тие претходно аплицирале за азил на било кој граничен премин пред, на, или по 14 март 2016 година, ниту дали

лично ги засегнала ситуацијата за која се жалат (со одлуката од 8 март). Владата тврдеше дека странските државјани имале право законски да влезат на било кој граничен премин доколку ги исполнувале релевантните критериуми или ако барале азил. Сепак, не им било дозволено противзаконски да влегуваат или излегуваат, ниту противзаконски да транзитираат низ земјата. Странците кои бесправно престојуваат ги покрива членот 17 од Законот за азил, под услов да ги исполнуваат потребните критериумите (види параграф 37 погоре). Но, во особените околности на конкретниот случај, овие критериуми не биле исполнети.

96. Владата исто така тврдеше дека сите апликанти моментално биле во држави на ЕУ, и дека било очигледно дека нивната намера не била да останат во тужената држава. Владата изјави дека огромно мнозинство од оние кои влегле во тужената држава воопшто немале намера да бараат азил и се повика на релевантните меѓународни извештаи во тој поглед (види параграфи 17 *in fine* и 18 погоре). Недостатокот на интерес од страна на апликантите да аплицираат за азил не е нерелевантен, бидејќи добивањето на статус на барател на азил бил единствениот начин да се легализира нивниот дотогаш противправен престој во државата.

97. Дејствијата на полициските службеници биле потребни заради особените прилики на овој случај, како што е масовното противправно преминување на границата од страна на мигрантите и нивниот пропуст конкретно да побараат азил или законски престој по валидна основа, и со тоа да се заштитат од непримање. Сепак, противзаконски и насилен обид да се влезе во државата не е валидна основа за таков престој. Владата го оспори толкувањето на апликантите на терминот „употреба на сила“ тврдејќи дека употребата на сила од страна на апликантите била таква што се создало јасно нарушена ситуација која било тешко да се контролира и која ги загрозила јавниот ред и безбедност. Противправниот премин на границата и маршот на околу 1.000 илегални странци бил сам по себе закана за јавниот ред, ако не и закана за самата јавна безбедност и државата била обврзана обете да ги заштити. Владата тврдеше дека апликантите припаѓале на група која била поттикната, мотивирана, подготвена и решена по секоја цена противправно да ја премине границата на тужената држава и патувајќи низ нејзината територија, да пристигне до северната граница со Србија.

98. Спореното дејствување било исклучиво со цел да се одржи територијалниот интегритет на државата и да се обезбеди јавниот ред и безбедност преку гранична контрола и надзор во согласност со домашното законодавство, меѓународната судска практика и насоките на ЕУ. Дополнително, во истиот период државата морала да се справува со екстремно комплексна безбедносна ситуација на границата со Грција, поради континуирана пропаганда во кампот Идомени според која по преминувањето на границата преку посебни противправни премини имало возови и други начини на транспорт кои ги чекале мигрантите за да им овозможат да продолжат со патувањето кон север. Ситуацијата била деликатна, со околу 10.000

мигранти на грчката граница кои биле подготвени брзо да се движат во случај да дознаат дека групите илегални мигранти успеале или имале висока шанса да успеат да бидат примени во тужената држава. Дополнителен предизвик претставувало агресивното однесување на многу од мигрантите, што резултирало со неколку инциденти, во кои биле повредени околу педесет полицајци и војници, а бил оштетен и дел од нивната опрема. Владата особено се повика на инцидентите од 28 ноември 2015 година и 10, 13 и 16 април 2016 година. Активностите на службеници не биле неразумни во специфичните околности на случајот.

99. Владата го оспори тврдењето за употреба на сила или закана против мигрантите. Граничната полиција им објаснила дека транзит по рутата не бил дозволен од ниту една држава и дека тие можеле да побараат меѓународна заштита во Северна Македонија, но дека нема да можат да продолжат понатаму кон Западна Европа. Кога сфатиле дека биле во заблуда, повеќето од нив се сложиле да се вратат во Грција. За оние кои биле преуморни од пешачењето или биле посебно ранливи бил обезбеден транспорт. Никој од нив не изјавил дека стравува од третман спротивен на членот 3 во Грција и никој од нив не се противел или противречел на преземените мерки и дејствија. Властите во тој критичен момент, а и потоа, незнаеле за стравувањето на мигрантите од лошиот третман или прогон со кој можат да се соочат како последица на враќањето во Грција, бидејќи апликантите пропуштиле тој ризик да го предочат на властите на тужената држава.

100. Апликантите не биле во можност да посочат на ниту најмала фактичка или правна основа по која, според домашното или меѓународното право, нивното присуство на македонската територија би било оправдано и која би противречела на нивното враќање. Иако е возможно условите во кампот во Идомени да биле несоодветни, тужената држава не може да сноси одговорност за тоа. За крај, Грција е држава на ЕУ, која може да се смета за безбедна и со враќањето таму апликантите не се соочиле со третман спротивен на членот 3 од Конвенцијата, ниту со враќање во небезбедни земји, и со тоа можела многу повеќе да им обезбеди на мигрантите отколку Северна Македонија.

101. Изјавите на новинарите и наводните активисти за човекови права немале кредибилитет бидејќи тие биле казнети за противправно преминување на државната граница, биле протерани и добиле шестмесечни забрани за повторно влегување во Северна Македонија. Поради тоа тие биле пристрасни. Свесни за деликатната и ранлива положба на мигрантите, надлежните државни власти ги поштедиле од казните предвидени за противправно преминување на државната граница.

102. Владата понатаму тврдеше дека враќање од Северна Македонија кон Грција е можно само под Општиот договор за реадмисија со Европската Унија. Таа исто така тврдеше дека тужената држава им дозволила на бегалците кои противправно влегле на нејзината територија да се информираат за нивното право да побараат азил, со тоа целосно почитувајќи го меѓународно прифатениот принцип на невраќање.

103. Наводите на апликантите за наводна неефикасност на можноста да добијат виза по хуманитарна основа не бил издржан. Во секој случај, апликантите не успеале да покажат дека се обиделе да добијат виза по хуманитарна основа.

104. Владата заклучи дека апликантите не може да се сметаат за жртви на колективно протерување спротивно на членот 4 од Протоколот бр. 4.

2. Вмешувачи како трета страна

(а) Вмешувачи (Македонско здружение на млади правници - „МЗМП“)

105. Третата страна е непрофитна граѓанска организација која нуди бесплатна правна помош на барателите на азил во тужената држава и го следи приемот и третманот на бегалците и барателите на азил.

106. Правниците на МЗМП потврдија дека на 14 март 2016 година имало околу 1000 лица во областа близу селото Моин, опкружени од граничната полиција и војската на тужената држава. Тие не забележале употреба на физичка сила или закани против мигрантите. На секои 20-30 минути луѓето добивале инструкции да се качат во камиони и биле одвезувани. На правниците од МЗМП не им било дозволено да им се доближат. Тие не виделе други правници или преведувачи, ниту ги виделе припадниците на војската или полицијата како ги легитимираат или регистраат лицата кои се качуваат во камионите.

107. Тие тврдеа дека во конкретниот случај надлежните власти не ги искористиле пропишаните процедури и со тоа го попречиле пристапот до заштита и гаранции кои на апликантите им ги обезбедува законот. Апликантите биле вратени во Грција без соодветна проценка на нивните индивидуални ситуации и без пристап до ефикасен правен лек кој го одложува нивното протерување. Со оглед на кратката временска рамка во која биле вратени, било невозможно да се разгледа конкретниот случај на секој поединец или пак да се спроведе било каква процедура за идентификација. Автоматската природа на враќањето ефективно ги спречила засегнатите лица да побараат азил или да добијат пристап до било која друга домашна постапка која би ги задоволила барањата од членот 13.

108. МЗМП исто така тврдеше дека имало распространета пракса на системски потиснувања помеѓу ноември 2015 и мај 2017 година, спроведени без разгледување на поединечните случаи на лицата, без одлуки за протерување, и без помош од преведувачи, правна помош или правни лекови. Во текот на 2016 година, мигрантите немале ефикасен пристап кон процедурата за азил во тужената држава бидејќи полицијата селективно ги регистрирала барањата за азил. МЗМП го признала и притисокот врз капацитетите за прием и системот за азил во земјата.

(б) Одговор на Владата во однос на коментарите на вмешувачот како трета странка

109. Владата ги смета поднесоците на третата страна за нерелевантни и ги оспори нивните наводи за системско потиснување на бегалците и мигрантите.

110. Таа повтори дека на секој кој имал намера да бара азил во државата му бил обезбеден пристап до соодветната правна процедура. Не било јасно зошто групата во прашање не се упатила кон граничен премин каде ќе можеле истовремено законски да влезат во Северна Македонија и да аплицираат за азил. Странските државјани имале право да влезат на територијата на било кој граничен премин доколку ги исполнувале критериумите за влез или барале азил, но не им било дозволено противправно да влегуваат, излегуваат или да транзитираат.

111. Властите имале обврска да спроведат ефикасен надзор на границите на државата и да го спречат противправното движење кон и од други земји. Во секој случај, враќањето на мигрантите во конкретниот случај било потребно за интересите на државната безбедност и за спречување неред, со оглед на бројот на луѓе кои континуирано противправно ја преминувале државната граница. Понатаму, било оправдано во контекст на информациите од меѓународните институции и заедничките одлуки на другите европски држави.

3. Оценка на Судот

(а) Релевантни принципи

112. Релевантните принципи се утврдени во *N.D. and N.T.* (цитиран погоре, параграфи 193-201). Особено, одлучувачкиот критериум за едно протерување да се опише како „колективно“ е отсуството на „разумно и објективно испитување на конкретниот случај на секој странец во групата“ (*ibid.*, параграф 195). Исклучоци на ова правило биле утврдени во случаи каде отсуството на поединечни одлуки за протерување можело да се припише на сопственото однесување на апликантите (види *Shahzad v. Hungary*, бр. 12625/17, параграф 59, 8 јули 2021, и референците цитирани во него). Во *N.D. and N.T.* (цитиран погоре, параграф 201), Судот утврдил дека исклучокот кој ја ослободува државата од одговорност според член 4 од Протоколот бр. 4 треба исто така да се применува на ситуации во кои однесувањето на лица кои ја преминале копнената граница на недозволен начин, намерно користејќи ја предноста на својата многубројност и користејќи сила, било такво што создава јасно нарушување на ситуацијата кое е тешко да се контролира и ја загрозува јавната безбедност. Судот додал дека во таквите ситуации, треба да биде земено предвид дали во околностите на конкретниот случај тужената држава обезбедила вистински и ефикасен пристап до законските начини за влез, особено до граничните процедури и доколку тоа го сторила, дали апликантите имале убедливи причини, засновани на објективни факти за кои е одговорна тужената држава, зошто истите не ги искористиле (*ibid.*).

(б) Примена на принципите во конкретниот случај

113. Судот констатира дека од страна на Владата не спорела дека мигрантите биле отстранети од тужената држава без спроведување на процедура за индентификација или испитување на нивните лични ситуации од страна на властите на Северна Македонија. Ова треба да води до заклучок дека нивното протерување било од колективна природа, освен ако пропустот да се испита нивната ситуација можел да се припише на нивното сопствено однесување (види *Shahzad*, цитиран погоре, параграф 60). Судот според ова ќе продолжи да испитува дали во околностите на конкретниот случај и имајќи ги предвид принципите развиени во судската практика, особено во пресудата за *N.D. and N.T.* (цитиран горе, види параграф 112 погоре), недостатокот на поединечни одлуки за отстранување можел да се оправда со личното однесување на апликантите.

114. Јасно е од списите во предметот дека апликантите навистина биле дел од две големи групи на мигранти кои ја преминале границата на тужената држава на недозволен начин. Сепак, не постои никаков показател во поднесените видео записи или во изјавите на сведоците дека апликантите, или други лица во групата, искористиле сила или им се противеле на службениците. Дури и Владата твреше дека никој меѓу нив не давал отпор, ниту се противел на преземените мерки и дејствија (види параграф 99 погоре). Исто така, се констатираше дека инцидентите на кои се повика Владата се одвивале на различни датуми и не се однесувале на групите во кои биле апликантите (види параграф 98 *in fine* погоре). Судот, затоа смета дека, иако конкретниот случај може да се спореди со околностите во *N.D. and N.T.* (цитиран погоре, параграфи 24-25 и 206) во кој апликантите биле спречени во обид да ја преминат копнената граница *en masse* со рушење на граничните огради, во конкретниот случај немало употреба на сила. Судот сепак ќе продолжи да испитува дали, со противправното преминување на границата, апликантите ја заобиколиле ефикасната процедура за законски влез во државата. Онаму каде тужената држава обезбедила вистински и ефикасен пристап до законски начини за влез, особено гранични процедури, но апликантот сепак истиот не го искористил, Судот ќе утврдува дали, во контекст на спорното прашање и без да ја прејудицира применливоста на членовите 2 и 3 од Конвенцијата, постоеле убедливи причини тоа да не биде сторено, засновани врз објективни факти за кои била одговорна тужената држава.

115. Онаму каде постојат такви аранжмани кои го обезбедуваат правото да се побара заштита според Конвенцијата, и особено членот 3, на вистински и ефикасен начин, Конвенцијата не ги спречува државите во нивното исполнување на обврската да ги контролираат границите, да бараат, барањата за ваква заштита да се поднесуваат на постоечките гранични премини. Последователно, тие можат да одбијат влез на својата територија на странци, вклучително и на потенцијалните

баратели на азил, кои избегнале, без убедливи причини, да постапат согласно таквите аранжмани обидувајќи се да ја преминат границата на друго место, особено, како во овој случај, користејќи ја предноста на својата голема бројност.

116. Судот во врска со ова констатира дека македонското законодавство им обезбедило можност на апликантите да влезат на територијата на тужената држава на граничните премини, доколку ги исполнувале критериумите за влез или доколку тоа не е така, во случај да поднеле барање за остварување на правото на азил или барем во случај да искажале намера да поднесат барање за азил (види параграф 39, 41-42, и 45 погоре; види исто така, *mutatis mutandis, N.D. and N.T.*, цитиран погоре, параграф 212; спореди *M.H. and Others v. Croatia*, бр. 15670/18 and 43115/18, §§ 296-97, 18 November 2021 (сè уште не е конечна)). Ова претпоставува испитување на поединечните околности на секој барател, и одлука за протерување, доколку околностите тоа го налагале, која можела да биде и обжалена (види параграф 33 погоре).

117. Иако не беше експлицитно поканета да го стори тоа, тужената држава обезбеди точни информации за тоа колку потврди за искажана намера за барање азил биле издадени, колку барања за азил биле поднесени, како и посебни информации за најблискиот граничен премин, за инфраструктурата која таму била достапна, разните организации кои биле присутни на лице место, како и информации кои покажуваат дека таму навистина биле искажани намери за поднесување на барања за азил (види параграф 19-23 погоре; спореди *M.H. and Others*, цитиран погоре, параграф 300). Судот особено забележува дека помеѓу 19 јуни 2015 и 8 март 2016 година биле издадени 477.861 потврди за искажана намера за поднесување на барање азил, од кои 456.309 биле издадени на државјани на Сирија, Авганистан и Ирак, односно на припадници на истите националности како апликантите во конкретниот случај (спореди *M.H. and Others*, цитиран погоре, параграф 298). Владата истакна дека најблискиот граничен премин до кампот во Идомени бил преминот Богородица, кој е исто така еден од двата најфреквентни гранични премини (види параграф 93 погоре) на кој биле издадени повеќе од 300.000 потврди до крајот на декември 2015 година (види *N.D. and N.T.*, цитиран горе, параграф 213; спореди *Shahzad*, цитиран горе, параграф 63-64). Апликантите и третата страна не ја оспорија точноста на статистичките податоци презентирани од страна на Владата по ова прашање. Поради тоа, Судот нема причина да се сомнева дека не само што постоела правна обврска да се прифатат барањата за азил и искажаните намери за барање азил на овој граничен премин, туку и дека постоела вистинска можност тоа да се стори (види *N.D. and N.T.*, цитиран погоре, параграф 214). Иако Владата не достави конкретни информации за достапноста на преведувачи, со оглед на стотиците, а понекогаш и илјадниците потврди кои на дневно ниво се издавале на преминот (види параграф 19 погоре; спореди *Shahzad*, цитиран погоре, параграф 64), јасно е дека било некаков превод сепак бил достапен.

118. Како констатирано погоре, апликантите не ја оспорија точноста на презентираниите статистички податоци. Наместо тоа, тие тврдеја дека не било возможно да побараат азил на граничниот премин Богородица во времето на нивното колективно протерување, односно на или околу 14 и 15 март 2016 година, како што релевантните податоци потврдуваат дека во тоа време не била издадена ниту една потврда за искажана намера за поднесување на барање за азил (види параграф 86 погоре).

119. Судот во врска со ова забележува дека повисокиот број на потврди издадени пред 8 март 2016 година се чини дека е главно резултат на покачениот број на барања за заштита од страна на државјани на земји од Блискиот исток кои сакале да транзитираат низ тужената држава на нивниот пат кон Европската Унија, наместо да бараат азил во Северна Македонија. Судот во врска со ова забележува дека од 477.861 лица кои меѓу 19 јуни 2015 и 8 март 2016 година искажале намера да поднесат барање за азил, само 400 во суштина, поднеле барањето за азил (види параграфи 20-24 погоре), што е помалку од 0,1 процент. Понатаму се забележува дека 90 проценти од оние кои поднеле барање за азил ја напуштиле државата пред нивните интервјуа да бидат одржани (види параграфи 17 *in fine*, 18, 29, и 48 погоре). По 8 март 2016 година ефективно транзитот веќе не бил возможен поради различниот пристап на Европската Унија кон прашањето на постојано растечкиот број на мигранти и последователната реакција на другите земји долж Балканската рута (види параграфи 5-7 погоре). Сепак, не постои ништо во списите на предметот што укажува дека веќе не било возможно да се побара азил на граничниот премин, што би покренало испитување на индивидуалните околности на секој барател и одлука за депортација, доколку околностите тоа го налагале, која можела да биде и обжалена.

120. Последователно, неоспорениот факт дека на граничниот премин Богородица на 14 и 15 март 2016 година немало издадени потврди за искажана намера за барање азил не ја става во прашање достапност до таквите потврди (види, *mutatis mutandis*, *N.D. and N.T.*, цитиран погоре, параграф 215) и не води кон заклучок дека тужената држава не обезбедила вистински и ефикасен пристап до овој граничен премин.

121. Нема ништо во списите на предметот што сугерира дека потенцијалните барателите на азил на било кој начин биле спречени да пристапат до официјалните гранични премини и да поднесат барање за азил (спореди *Shahzad*, цитиран погоре, параграф 63) или дека апликантите се обиделе да побараат азил на граничниот премин и биле вратени назад. Апликантите во конкретниот случај не наведоа дека воопшто некогаш пробале законски да влезат на македонска територија. Според ова, Судот не е убеден дека апликантите ги имале потребните убедливи причини да не го искористат граничниот премин Богородица, или било кој друг граничен премин, во времето на случувањата со цел да изнесат причини против нивно протерување на соодветен и законски начин (види, *mutatis mutandis*, *N.D. and N.T.*,

цитиран погоре, параграф 220). Ова би покажало дека апликантите навистина не биле заинтересирани да аплицираат за азил во тужената држава, туку нивниот интерес бил само транзитот низ неа (види параграф 83 погоре), кој веќе не билвозможен и затоа одбрале протиправно да преминат во неа.

122. Поради гореизнесените причини, и покрај одредени недостатоци во процедурата за азил и пријавени потиснувања (види параграфи 17 *in limine*, 28, 47 и 48 погоре), Судот не е убеден дека тужената држава потфрлила во обезбедувањето вистински и ефикасен пристап до процедурите за легален влез во Северна Македонија, особено со поставувањето меѓународна заштита на граничните премини, имајќи ги предвид особено барањата за заштита од членот 3, ниту дека апликантите - претпоставувајќи дека воопшто имале искрена намера да бараат меѓународна заштита во Северна Македонија - имале убедливи причини, засновани врз објективни факти за кои била одговорна тужената држава, да не ги искористат тие процедури.

123. Судот смета дека всушност самите апликанти биле тие кои се довеле во опасност преку учествуво во противправен начин на влез на македонска територија на 14 март 2016 година, искористувајќи ја предноста на бројноста на групата. Тие не ги искористиле постоечките правни процедури за добивање законски влез на македонска територија во согласност со одредбите на релевантното домашно право за преминувањето на државната граница (види параграфи 33-36 и 45 погоре). Последователно, во согласност со неговата досегашна судска практика, Судот смета дека недостатокот на поединечни одлуки за напуштање на државата можел да се припише на фактот дека апликантите, доколку навистина сакале да ги остварат своите права загарантирани со Конвенцијата, не ги употребиле официјалните процедури за влез кои постоеле за таа намена, и на тој начин последица на нивното сопствено однесување. Соодветно, Судот смета дека не постои повреда на член 4 од Протоколот бр. 4 на Конвенцијата (види, *mutatis mutandis*, *N.D. and N.T.*, цитиран погоре, параграф 231).

III. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 13 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

124. Апликантите истакнаа жалбени наводи дека немале ефективен правен лек со суспензивен ефект со кој можеле да ја оспорат нивната колективна депортација во Грција. Тие се повикаа на член 13 од Конвенцијата во врска со членот 4 од Протоколот бр. 4. Членот 13 од Конвенцијата гласи:

„Секој човек чии права и слободи признати со оваа Конвенција се нарушени, има право на жалба пред националните власти, дури и тогаш кога повредата на овие права и слободи ја сториле лица при вршење на службена должност.“

125. Владата ги оспори овие жалбени наводи на апликантите. Да се бара постоење на таков правен лек во ситуација на масовен прилив на мигранти било неприфатливо бидејќи би значело наметнување преголем товар на државите кои веќе се соочувале со сериозни предизвици во нивните обиди да се справат со мигрантските бранови. Во секој случај, апликантите имале на располагање соодветни правни лекови кои не ги употребиле.

126. Апликантите ги повторија своите жалбени наводи. Службениците на тужената држава биле свесни дека сопреле мигранти и дека ги враќаат назад кон Грција во услови кои *prima facie* ги ставиле во ризик од повреда на членот 3 од Конвенцијата. Сепак, нивната колективна и итна депортација обезбедила тие да немаат пристап до домашните правни лекови кои во теорија би им биле достапни за да го оспорат депортирањето или одбивањето на влез, доколку се применеле било кои од процедурите и гаранциите.

А. Допуштеност

127. Судот смета дека овие жалбени наводи покренуваат комплексни правни и фактички прашања кои не можат да се решат без испитување на нивната основаност. Следува дека жалбените наводи во овој дел не се очигледно неосновани во рамки на значењето на член 35 став 3(a) од Конвенцијата. Судот понатаму констатира дека тие не е недопуштени по било која друга основа. Според тоа, мора да бидат прогласени за допуштени (види *N.D. and N.T.*, цитиран погоре, параграф 238).

Б. Основаност

128. Членот 13 од Конвенцијата ја гарантира расположливоста на правен лек на државно ниво за да се спроведе суштината на правата и слободите на Конвенцијата, во која и форма и да се тие обезбедени. На тој начин, ефектот на таквата одредба бара постоење на домашен правен лек во контекст на кој би се одлучило во врска со “основани жалбени наводи” за повреда на Конвенцијата и би се досудило соодветно обесштетување.

129. Во врска со жалбените наводи на апликантите за отсуство на ефикасен правен лек со кој би го оспориле нивното протерување по основ на неговата наводно колективна природа, Судот смета дека, иако македонското право обезбедува можност за жалба против решението за протерување (види параграфи 33 и 43 погоре), од самите апликанти исто така се барало да ги следат правилата за поднесување таква жалба против нивното протерување.

130. Како што утврди претходно при испитувањето на жалбените наводи по основ на член 4 од Протоколот бр. 4 (види параграф 123 погоре), Судот смета дека

апликантите самите се ставиле во противправна ситуација со тоа што намерно пробале да влезат во Северна Македонија, преминувајќи ја границата на 14 март 2016 година како дел од две големи групи и на недозволена локација. Со тоа тие одбрале да не ги искористат правните процедури кои постоеле со цел законски да се влезе на територијата на тужената држава и со тоа да не го почитуваат релевантното домашно законодавство. Во мерка во која Судот констатираше дека отсуството на индивидуална процедура за нивното одстранување од територијата на државата било последица на сопственото однесување на апликантите, во обид незаконски да влезат во државата (види параграф 123 погоре), тој не може да ја смета тужената држава за одговорна што не обезбедила правен лек против тоа отстранување (види *N.D. and N.T.*, цитиран погоре, параграф 242).

131. Следствено, отсуството на правен лек во врска со одстранувањето на апликантите само по себе не претставува повреда на членот 13 од Конвенцијата, со оглед на тоа дека жалбените наводи на апликантите во врска со ризикот на кој тие наводно можеле да бидат изложени во целната земја никогаш не бил истакнат пред надлежните власти на тужената држава во правна процедура предвидена со националното законодавство.

132. Според ова, не постои повреда на член 13 од Конвенцијата во врска со член 4 од Протоколот бр. 4.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. Одлучи да ги спои апликациите;
2. Ги отфрли прелиминарните приговори на Владата во врска со учеството на апликантите во настаните во прашање;
3. Ги отфрли прелиминарните приговори на Владата во врска со немањето надлежност;
4. Ги прогласи апликациите за допуштени;
5. Одлучи дека не постои повреда на член 4 од Протоколот бр. 4 на Конвенцијата;
6. Одлучи дека не постои повреда на член 13 од Конвенцијата во врска со член 4 од Протоколот бр. 4 кон Конвенцијата.

Пресудата е изготвена на англиски јазик и објавена во писмена форма на 5 април 2022 година, според Правило 77 ставови 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Хасан Бакурчу
Заменик секретар

Јон Фридрих Кјелбро
Претседател

ПРИЛОГ

Бр.	Бр. на апл.	Поднесена на:	Иниција ли на апликант ите	Државјанство	Застапник
1.	55798/16	12/09/2016	А. А. С. А. Н. А. Д. А.	Сириско	Карстен Герик (Хамбург, Германија)
2.	55808/16	12/09/2016	Д. Р.	Авганистанско	Карстен Герик
3.	55817/16	12/09/2016	Х. О.	Ирачко	Карстен Герик
4.	55820/16	12/09/2016	С. Х. А.	Ирачко	Карстен Герик
5.	55823/16	12/09/2016	И. А.	Сириско	Карстен Герик